

POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

Vysoká škola: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta
Program/obor: Pedagogika/Speciální pedagogika

Autorka: **PhDr. Pavla Doležalová**

Název práce: **Vztah mezi citovou vazbou a aspekty duševního zdraví adolescentních dívek v institucionální výchovné péči**

Posuzovatel: doc. PhDr. Tomáš Čech, Ph.D.

Pracoviště: Ústav pedagogiky a sociálních studií PdF UP v Olomouci

Předložená disertační práce se věnuje nosné odborné problematice a cílí na dospívající dívky v institucionální péči, jejich potřeby, citové vazby a aspekty duševního zdraví. Téma je rovněž mimořádně aktuální a považuji za velmi žádoucí se mu empiricky věnovat a odhalit velmi citlivou problematiku citového prožívání dívek, které neměly možnost vyrůstat v biologické rodině. Již v úvodu posudku je možné konstatovat, že výstupy z disertační práce mohou pozitivně podpořit systémové změny ve vztahu k (re)edukaci dívek v ústavní výchově a reflektování jejich potřeb. Jedná se o práci zasahující do několika oborů, především speciální pedagogiky (etopedie) a psychologie.

Samotná práce je zpracována na 157 stranách, dalších 24 stran představuje 8 přílohy (užité výzkumné nástroje). Z hlediska struktury je práce tradičněji členěna na teoretický rámec výzkumu (kap. 2-5) a část empirickou (kap. 6-8). V teoretické části lze již v úvodu konstatovat, že čtenář nachází vymezení očekávaných odborných pojmů, které jsou posléze předmětem bádání v empirické části. Podchycena je teorie citové vazby a její souvislost s aspekty resilience a traumatem; poslední teoretická kapitola se zaměřuje na objasnění charakteristik adolescentních dívek v institucionální výchovné péči. Trochu uniká souvislost vymezení citové vazby v názvu třetí a čtvrté kapitoly. Teoretická východiska se opírají o řadu aktuálních, z velké části zahraničních zdrojů (konkrétně Bowlby, Ainsworth ad.), se kterými autorka nakládá citlivě, nepřebírá bezhlavě, ale snaží se operacionalizovat termíny jako východisko pro českou odbornou terminologii a tím i praxi. Je zjevné, že se autorka v problematice velmi dobře orientuje, chápe potřebné souvislosti (s oporou zkušeností z praxe).

Prezentovaný výzkum byl orientován kvantitativně, využity byly standardizované dotazníky (viz přílohy). Některé byly přeloženy do českého jazyka (dotaz: U všech byl dostupný překlad?). Empirické cíle jsou srozumitelné, rozvedeny do podoblastí, které jsou avizovány jako otázky, přičemž žádná není formulována jako otázka, ale spíše

výrok. Cíle se vztahují k již zmiňovaným oblastem (citové vazby, návykové látky, životní spokojenost a sebehodnocení, traumata, sebevražedné jednání a disociativní stavy). Proces výzkumu snese i velmi přísná kritéria na disertační výzkum. Je zřejmý transparentní postup od stanovení výzkumného problému přes volbu výzkumné strategie, výběr výzkumného souboru, podchycení etických aspektů výzkumu apod. Statistická analýza prostřednictvím SPSS/ANOVA má odpovídající parametry, pohybuje se v rovině jak deskriptivní, tak vyhodnocení potřebných vztahů (očekávali bychom stanovení jasných hypotéz). Jako důležitý aspekt výzkumu vnímám navázání kontaktu s řediteli zařízení pro výkon ÚV.

Práce s citlivým využitím výzkumných metod odkrývá řadu skrytých souvislostí a nepopsané poznatky o vulnerabilitě, psychosociálních a zdravotních rizicích, které se dotýkají dívek v období adolescence zařazených do zařízení ústavní výchovy.

Z jazykového hlediska neshledány zásadnější nedostatky, pouze výjimečně gramatická odchylna (např. s. 15 „děti se chovali“). Z pohledu práce s odbornými zdroji autorka v seznamu literatury uvádí celkem 177 užitých odborných titulů, převážně zahraničních. Samotné záznamy v přehledu literatury včetně citací jsou v souladu s normou APA.

Shrnutí:

PhDr. Pavla Doležalová předložila práci na nosné téma, které je teoreticky i empiricky podchyceno na vysoké odborné úrovni. Práce odkrývá poměrně zásadní poznatky z hlediska potřeb a citových vazeb adolescentních dívek v institucionální péči. Doporučuji výstupy z práce publikovat v podobě monografie a otevřít diskusi, která by mohla vést ke změnám ve vztahu k cílové skupině dívek, příp. i transformaci systému institucionální péče.

Otázky a úkoly k obhajobě:

V práci vymezujete vztahy, které statisticky vymezujete? Proč jste nepracovala s hypotézami?

Pokud jste využívala zahraniční výzkumné nástroje, byly jejich překlady standardizovány pro české prostředí?

Shrňte, jaké by bylo v ideálním případě nutné udělat systémové změny z hlediska přístupů k (re)edukaci dívek v adolescenci v ústavní výchově.

Závěr:

Předkládaná disertační práce PhDr. Pavly Doležalové **splňuje** požadavky kladené na disertační práce v programu Speciální pedagogika, má odpovídající teoretickou i metodologickou úroveň a přináší nové vědecké poznatky. Práci **doporučuji k obhajobě**. Po úspěšné obhajobě doporučuji udělení vědeckého titulu Ph.D.

V Olomouci dne 15. 6. 2018

doc. PhDr. Tomáš Čech, Ph.D.